

Oponentský Posudek diplomové práce

Magisterský program RS UK FHS v Praze

Název práce: **Elektronická dokumentace v současné rehabilitaci**

Jméno studenta: **Bc. Šárka Povolná**

Zaměření studia: řízení

Posudek vypracoval: **MUDr. Stanislav Vachek**

Datum: 11.6.2012

Doporučení oponenta: Na základě dále uvedeného hodnocení **doporučuji práci k obhajobě a navrhuji její klasifikaci stupněm **výborně**.**

Základní charakteristika diplomové práce

Diplomová práce byla zpracována paní Bc. Šárkou Povolnou, která pracuje jako ergoterapeutka v Rehabilitačním ústavu v Kladrubech. Práce byla zpracována pod vedením Mgr. Petra Vrzáčka, který je interním pedagogem Katedry řízení a supervize.

Práce má převážně popisný charakter a je v ní zachycena problematika implementace elektronické dokumentace z pohledu uživatelů – fyzioterapeutů a ergoterapeutů v Rehabilitačním ústavu v Kladrubech. Zkušenosti ze zavádění elektronické dokumentace jsou porovnány se zkušenostmi z vybraných obdobných pracovišť z USA. Práce je začleněna do kontextu dvou témat – řízení změny a informační systémy ve zdravotnictví a tato témata jsou obsahem obecné části diplomové práce.

Cíle práce a použitá metodika

Cíle práce jsou definovány v úvodu diplomové práce. Prvním cílem je zpracování dvou témat – řízení změny a informační systémy ve zdravotnictví. Obě témata jsou zpracovány do ucelené formy na základě studia literatury a jsou dostatečně doložena citacemi. Z pohledu další využitelnosti práce je důležité především neopomenutí právních aspektů užívání informačních technologií v prostředí zdravotnických systémů a problematiky norem a standardů. V obecné části je zachycen i vývoj využití počítačů a internetu ve zdravotnických zařízeních na základě dostupných dat v ČR. Obě témata jsou zpracována velmi pečlivě a mohou být využita pro další zájemce jako rychlý a srozumitelný úvod do problematiky.

Druhým cílem diplomové práce je zachycení zkušeností z vlastní implementace elektronické dokumentace v oblasti fyzioterapie a ergoterapie. V této části jsou v popisné formě zachyceny všechny podstatné charakteristiky Rehabilitačního ústavu v Kladrubech, které mají nebo mohou mít

vliv na zavádění elektronické dokumentace a je popsán i postup implementace informačního systému z pohledu řízení změn. Jádrem a největším přínosem diplomové práce je zachycení postojů a zkušeností uživatelů – fyzioterapeutů a ergoterapeutů z využívání systému elektronické dokumentace a jejího zavádění metodikou kvalitativního výzkumu. Použity byly strukturované rozhovory u vlastních zaměstnanců a strukturované dotazy u pracovníků v obdobných zdravotnických zařízeních v USA. Počty dotazovaných a možnosti jejich výběru sice nezajišťují reprezentativnost a kvantifikaci zachycených postojů a zkušeností pro celou oblast využívání elektronické dokumentace ve fyzioterapii a ergoterapii, umožňují však specifikovat ty oblasti v přístupech a schopnostech uživatelů, které mají podstatný vliv na efektivní využívání informačních technologií a nasměrování dalšího vývoje těchto technologií tak, aby se přizpůsobily potřebám uživatelů a aby nebyli uživatelé nuceni se přizpůsobovat technologiím. Součástí této druhé části diplomové práce je i shrnutí zkušeností s používáním identifikačních náramků pro vstup do systému.

Určitým nedostatkem této druhé části diplomové práce je to, že nebyla zpracována kvantitativní analýza dostupnosti literatury k tomuto tématu.

Ve vztahu k zadání práce (příloha č. 1) nebyly testovány uvedené hypotézy, které jsou vázány k pacientům. V diplomové práci je to odůvodněno tím, že byl proveden odchýlně výběr respondentů. Tuto okolnost jako oponent neposuzují. Mělo by to být zohledněno v posudku vedoucího diplomové práce.

Závěry práce

V kapitole Závěr diplomové práce jsou explicitně uvedeny následující závěry. Závěr je uveden tučně, komentář oponenta normálním textem.

Obtížnost získání ucelených a aktuálních informací o informačních systémech a o řízení změn ve zdravotnictví. Toto je konstatování skutečnosti a trendu, který bude narůstat. Vstupujeme do fáze vývoje společnosti, ve které dochází k záplavě informací, k velkému objemu informačních šumů a informačních manipulací a v každém okamžiku se budeme setkávat s konfliktními informacemi a konfliktními interpretacemi. Nezbyvá nic jiného, než se naučit v takovémto světě žít, umět si vytvořit vlastní názor, vědět, že je potřeba své názory neustále korigovat a umět si vybrat důvěryhodné zdroje informací a jejich interpretací. Zpracování obecné i praktické části diplomové práce svědčí o tom, že autorka práce k tomu má dobré předpoklady.

V oblasti řízení změny ve zdravotnictví je evidentní, že v praxi chybí klíčové kroky již v počátečních fázích procesu. Toto je asi poněkud složitější. Je otázkou, do jaké míry lze vůbec zdravotnictví řídit (je to obdoba řízení života jako takového). V současné době velkých celospolečenských a ekonomických turbulencí se dostává do popředí problém rychlé a účelné adaptace a teoretické přístupy řízení pocházející z druhé poloviny minulého století založené na vizích, realizačních týmech a podobně jsou málo kompatibilní s dnešní každodenní praxí.

Potřeba spolupráce s ostatními zařízeními při zavádění informačních systémů. Potřeba této spolupráce bude v budoucnu ustupovat, tak, jak bude docházet k většímu přizpůsobení informačních technologií uživatelům. Do popředí se dostává rozšíření účasti uživatelů na vytváření standardů a

norem, které potom usnadní spolupráci, především v základní činnosti zdravotnických zařízení, včetně předávání zdravotnické dokumentace mezi jednotlivými zařízeními.

Využití plného potenciálu informačních systémů. Zde je třeba vzít v úvahu, že teprve v poslední dekádě dochází k obrovskému nárůstu tohoto potenciálu, který lze ve zdravotnictví a ve zdravotnické dokumentaci využít. A tento potenciál dále narůstá. Jedná se především o splývání původních komunikačních technologií (telefon) a počítač – dnes označovaný jako smartphone spolu s distribucí datových úložných prostorů (cloud computing) a s novými přístupy k vyhledávání informací a k ochraně dat. Tento vývoj je navíc neustále konfrontován se schopnostmi uživatelů, i velmi laických uživatelů a je jim přizpůsobován. Období, kdy se uživatelé museli přizpůsobovat, již končí. Způsob pronikání informačních technologií do zdravotnictví a jejich efektivnímu využití se tak asi bude lišit od dnešních představ a pravděpodobně nebude ani specificky vázán na zdravotnictví.

Implementací informačního systému došlo k celkovému zlepšení, především v systému předávání informací. Toto je nezpochybnitelný fakt a je to hlavní přínos stávajícího využívání informačních technologií. K dalšímu výraznému zvýšení užítku dojde po správném strukturování informací ve zdravotnické dokumentaci s ohledem na potenciál jejího dalšího využívání, to znamená nejenom ke zdokumentování zdravotnické práce (viz doplňující otázka).

Mimo kapitulu Závěr je v textu ještě jeden podstatný závěr – **náročnost financování** informačních technologií, potřeba využití grantů a fondů. Tento závěr není zcela správný. I v údajích z USA nejsou granty na IS uvedeny nebo je uvedeno, že nebyly použity. Cena jednotlivých komponent jde na rozdíl od většiny ostatních produktů neustále dolů a přitom dochází k nárůstu výkonu. Při správném využití je návratnost investice velmi dobrá, pokud za přínos budeme považovat zvýšení produktivity práce, zkvalitnění dokumentace a získání informací využitelných při řízení organizace. Hodnota těchto přínosů poroste při nárůstu nákladů na lidskou práci (v případě fyzioterapie a ergoterapie se jedná o dominantní nákladovou položku), kdy každé zvýšení produktivity je přínosem. Problém návratnosti investice není v ceně informačních technologií, ale ve vyšší úhradě zdravotní péče, která nerespektuje kvalitu péče, objem péče a především nerespektuje její účelnost a přínos pro nemocné.

Formální zpracování diplomové práce

Po formální stránce je práce rozdělena do obecné části, která se zabývá řízením změn a informačními systémy – cca 33 stran a do praktické části, která se zabývá implementací informačního systému v Rehabilitačním ústavu Kladruby a získanými poznatky z USA – cca 58 stran. V samostatných přílohách je projekt diplomové práce, otázky pro respondenty a ilustrativní přepis rozhovoru s jedním zaměstnancem a dále překlad jednoho odborného článku. Samostatně je uveden seznam literatury, na který je v textech odkazováno.

Práce je uspořádána přehledně a je psána srozumitelně.

Doplňující otázky

Jaké nejdůležitější uživatelské vlastnosti by měly mít systémy elektronické zdravotnické dokumentace pro oblast fyzioterapie a ergoterapie, a jak jsou požadavky na tyto vlastnosti zachyceny v provedeném kvalitativním výzkumu.

Jaká by měla být struktura údajů zdravotnické dokumentace pro oblast fyzioterapie a ergoterapie, kterou lze zachytit ve formě ano x ne (zaškrtování předdefinovaných políček), které je vhodné uvádět vyplněním číselné nebo předdefinované hodnoty a které informace v dokumentaci je vhodné zachovat ve formě „volného textu“, obrazové informace, grafů a podobně. Toto je základní uživatelský problém, protože možnosti i požadavky na zpracování těchto rozdílných údajů se při použití moderních informačních technologií velmi liší (v případě „papírové“ dokumentace tomu tak není).

V Brně dne 11.6.2012

MUDr. Stanislav Vachek